

อาศิรวาทราชสดุดี

เมษินทรมาภิรมยกตดัม	ทิมพร
สลายลัษยัมทินกร	ส้องฟ้า
สยามรัฐรุ่งเรืองชวร	ทุกขจิต สิ้นแด
ได้ร่มหัตถ์ปกเกล้า	ร่มเกล้าชาดสยาม
ทุกคามทั่วเขตแดน	สุขเกษมสันต์
ใดทุกข์ได้พระดา	ดบร้อน
เย็นศิระพระบริบาล	บริรักษ์ ราชวรโฮย
เพริศพระพริยะย่อน	ยบยั้งยุคเข็ญ
เพ็ญพระปรีชเยศแพร่	เพ็ญเจดอัน
ศิลาปศุสัตว์ทรงรังสรรค์	สืบได้
ราชกิจเอกบรมธรรม	ร่วมทศทิศนา
รัฐราชวรเรืองได้	เลิศดีดยุบดินทร์
ทั่วธานีทรรุเพ็ญ	สดดี
ถวายอาตมเป็นราชพลี	พลกรพร้อม
ทมิฬราชโองมณิ	เอกกษัตริย์
แปดสิบพรรษาน้อม	เทิดไท้ถวายชัย
สยามพรไตรรัตน์อัน	อภิลผล
ฉลองชาติเฉลิมพระชนม์	คำเจ้า
ทวยไทยทั่วสาทุก	ภูมิภักดี
อาศิรวาทพระบาทเจ้า	จบฟ้าดินนัย

นายกำปนาท แสงทอง ประพันธ์

ในนามของภาคภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีที่ ๒๙ (๒๕๕๐) ฉบับพิเศษ ภาษาและวัฒนธรรม

เจ้าของ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม ๗๓๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๓๔๒๕-๕๐๙๖, ๐-๓๔๒๕-๕๐๙๗

โทรสาร ๐-๓๔๒๕-๕๗๙๔

ที่ปรึกษา

คณบดีคณะอักษรศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ศาสตราจารย์ ดร.กุสุมา รักสมณี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์

รองศาสตราจารย์ อนันต์ชัย เลานะพันธ์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ น้อยนิมิตร

กองบรรณาธิการ

อาจารย์ กันตอเนก จารุรักษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ธันวานิวัฒน์ อาจารย์ เชษฐา พวงหัตถ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เวศร์ภาดา รองศาสตราจารย์ ดร.ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญจิรา ถึงสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยจิรา ชิริเวทย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส ปิ่นตบแต่ง ศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ วัฒนางกูร

อาจารย์ รุ่งทิวา ขลิบเงิน อาจารย์ ดร.วรพร ภู่งศ์พันธ์ อาจารย์ วิมลศิริ กลิ่นบุบผา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรุณ ศรีวรกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สราวุธ ตันณีกุล

ศาสตราจารย์ ดร.สมทรง บุรุษพัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา วรณเชษฐ์

ปก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สราวุธ ตันณีกุล

สมัครสมาชิก ได้ที่ คุณพันทิพา ศรีพันธุ์ เลขานุการคณะอักษรศาสตร์

โทร. ๐-๓๔๒๕-๓๙๑๐ ต่อ ๒๓๒๖

สถานที่พิมพ์ คัดดีโสณาการพิมพ์ กรุงเทพมหานคร โทร. ๐-๒๘๘๑-๔๑๓๒ - ๔

จัดจำหน่ายโดย บริษัท เคสิดไทย จำกัด โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๕-๙๕๓๖

ราคา : ๑๐๐ บาท

สารบัญ

บทความประจำ

ส.ค.ส. พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในรอบสองทศวรรษ

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ ๑๑

อยุธยาดีจากเอกสารโปรตุเกส

ปรีดี พิศณุมิวธิ์ ๔๔

คำบุรุษสรรพนามในลิลิตพระลอ :

การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์สังคม

สุชาดา เจียพงษ์ ๗๓

การแปลคำยืม : ชนิดและปัจจัยทางภาษาศาสตร์

และภาษาศาสตร์สังคม

พัชรี โภคาสัมฤทธิ์ ๙๒

กระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษกับ

ทฤษฎีพื้นความรู้เดิม

ถิรวัฒน์ ดันทนีส ๑๒๐

ตัวตั้ง - เร่งวิถี ในกระบวนการเปลี่ยนย้ายกระบวนการทัศน์ :

กระบวนการเรียนรู้สู่สังคมแห่งสุขภาวะ

ชลลดา ทองทวี ๑๓๕

การช้อนคำภาษาปาก

ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว ๑๕๖

การเขียนบทความวิจัยภาษาอังกฤษ :

สาขาวิชาจุลชีววิทยา

บุษบา กนกศิลป์ธรรม ๑๗๔

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย

ศุภชัย ต๊ะวิชัย ๒๐๙

“การตื่นทอง” กับการสร้างวัฒนธรรมใหม่

ในออสเตรเลีย ค.ศ. ๑๘๕๑-๑๘๖๐

อนันต์ชัย เลาหะพันธุ์ ๒๓๓

เวสสันดรชาดก จำนวนไม้ไผ่แจ้เรียงแดง :

ภาพสะท้อนของวัฒนธรรมล้านนา

มัชฌิมา วีรศิลป์ ๒๖๐

จากกวีนิพนธ์ “อีสาน” สู่ “วาทกรรมอีสาน” :

การประกอบสร้างความหมายของธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมในวรรณกรรมเกี่ยวกับภาคอีสาน

ธัญญา สังขพันธานนท์ ๒๘๗

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล คีตสุนทราจารย์

นันทา ขุนภักดี ๓๑๓

๔๐ ปีคณะอักษรศาสตร์ ในทัศนะของ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.เจตนา นาควัชระ

กรกช อัดตวิริยะนุภาพ ๓๕๒

ก้าวปีที่ ๔๐ ของคณะอักษรศาสตร์กับ

ศาสตราจารย์ ดร.มนู วัลยะเพ็ชร

จรัญ แสงพุ่ม ๓๖๘

“วันนี้ของคณะอักษรศาสตร์” บทสัมภาษณ์

คุณพันทิพา ศรีพื้นผล เลขานุการคณะอักษรศาสตร์

วิมลศิริ กลิ่นบุบผา ๓๗๖

บทบรรณาธิการ

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับนี้เป็นฉบับพิเศษ “ภาษา และวัฒนธรรม” ออกในลำดับปีที่ ๒๙ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุ ๘๐ พรรษา และเป็นวาระครบรอบ ๔๐ ปีของคณะอักษรศาสตร์อีกด้วย

วารสารฉบับนี้ นำเสนอบทความหลากหลายสาขาวิชา มีทั้งหมด ๑๖ บทความประกอบด้วย บทความด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ได้แก่ เรื่อง “อยุธยา คติจากเอกสารโปรตุเกส” ของ อาจารย์ ปรีดี พิศณุมิวธิ์ เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยโดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารโปรตุเกสและบทความเรื่อง “การตื่นทอง” กับการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในออสเตรเลีย ค.ศ. ๑๘๕๑-๑๘๖๐”ของ รองศาสตราจารย์ อนันต์ชัย เลาหะพันธุ์ เป็นบทความที่ให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ออสเตรเลีย ซึ่งตามปกติมีผู้เขียนถึงน้อย และยังเขียนด้วยภาษาไทยก็นับว่าหาอ่านได้ยากบทความอีกเรื่องหนึ่งเขียนขึ้นในสาขาด้านประชากรศึกษา ได้แก่ เรื่อง “ตัวตึง-เร่งวิถีในกระบวนการเปลี่ยนย้าย กระบวนทัศน์ : กระบวนการเรียนรู้สู่สังคมแห่งสุขภาวะ” ของ อาจารย์ ดร.ชลลดา ทองทวี ซึ่งนำเสนอเนื้อหาที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมไปสู่สังคมสุขภาวะ

บทความด้านภาษาอังกฤษ ได้แก่ เรื่อง “กระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจ ภาษาอังกฤษกับทฤษฎีพื้นความรู้เดิม” ของ อาจารย์ ธิรวัฒน์ ตันทนิส กล่าวถึงความสำคัญของพื้นความรู้เดิมที่มีบทบาทในการสร้างความหมายทำให้กระบวนการอ่านนั้นสัมฤทธิ์ผลได้ดี ด้านภาษาอังกฤษประยุกต์เรื่อง “การเขียนบทความวิจัยภาษาอังกฤษ : สาขาวิชาจุลชีววิทยา” ของ รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบา กนกศิลป์ธรรม กล่าวถึงวิธีการนำเสนอบทความสาขาจุลชีววิทยาเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเป็นประโยชน์

ทั้งในสาขาภาษาอังกฤษโดยตรงและสาขาอื่นๆ ที่จะนำเสนองานวิจัยด้วยภาษาอังกฤษ

บทความเกี่ยวกับภาษาศาสตร์ ได้แก่ “คำบุรุษสรรพนามในลิลิตพระลอ : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์สังคม” ของ อาจารย์ สุชาติ เจียพงษ์ เป็นการนำข้อมูลจากวรรณคดีโบราณของไทยมาศึกษาตามแนวสมัยใหม่ของภาษาศาสตร์สังคม บทความนี้เป็นผลงานของนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในวงวิชาการระดับกว้างมากกว่าจะนำเสนอในชั้นเรียน บทความด้านภาษาศาสตร์อีกเรื่องหนึ่งคือ “การแปลคำยืม : ชนิดและปัจจัยทางภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์สังคม” ของ รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรี โกศาสมฤทธิ เป็นบทความวิจัยที่มุ่งวิเคราะห์รูปแบบและชนิดของการแปลโดยการยืมคำและเหตุผลทางภาษาศาสตร์สังคม งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากงานแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จำนวน ๓๐ เล่ม บทความเรื่อง “การซ้อนคำภาษาปาก” ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว ศึกษาคำซ้อนที่ปรากฏในคำภาษาปากจากพจนานุกรมฉบับมติชน และเรื่อง “อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์แสดงอารมณ์โกรธในภาษาไทย” ของ อาจารย์ ศุภชัย ตະวิชัย เป็นบทความจากการสรุปวิทยานิพนธ์สาขาภาษาไทย ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้นำเสนอในงานวิจัยครั้งที่ ๑ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรมาแล้ว

บทความด้านภาษาและวรรณกรรมไทย ได้แก่ เรื่อง “วาทกรรมอีสาน” : การประกอบสร้างความหมายของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในวรรณกรรมเกี่ยวกับภาคอีสาน” ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัชฎา สังขพันธ์านนท์ บทความนี้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้ทฤษฎีวรรณกรรมวิจารณ์เชิงนิเวศน์ โดยศึกษาทวินิพนธ์ของ “นายผี” เป็นกรณีตัวอย่าง บทความนี้นำเสนอวิธีการศึกษาวรรณกรรมไทยด้วยมุมมองใหม่และน่าสนใจ ต่อไปเป็นบทความเรื่อง “เวสสันดรชาดกฉบับไม้ไผ่แจ้เขียวแดง : ภาพสะท้อนของวัฒนธรรมล้านนา” ของ นางสาว มัชฌิมา

วีรศิลป์ อักษรศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นการสรุปวิทยานิพนธ์ที่ได้รับทุนวิจัยมหาบัณฑิต สกว. และเรื่อง “ส.ค.ส. พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรอบสองทศวรรษ” ของ รองศาสตราจารย์ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ บทความนี้ได้ศึกษา ส.ค.ส. พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในช่วงเวลาสองทศวรรษ ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นพระอัจฉริยภาพด้านภาษาไทยของพระองค์ และนับเป็นการนำเสนอในวาระอันเป็นปีมหามงคลยิ่งในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมายุ ๘๐ พรรษาในปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ นี้ด้วย

วารสารอักษรศาสตร์ฉบับนี้ยังได้รับเกียรติจาก รองศาสตราจารย์ นันทา ขุนภักดี ซึ่งได้กรุณามอบบทความเรื่อง “หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล คีตสุนทราจารย์” มาลงพิมพ์รวมไว้ พร้อมกันนี้กองบรรณาธิการก็ขอขอบบทความพิเศษ ๓ เรื่อง ได้แก่ บทความสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.เจตนา นาควัชระ อดีตคณบดีคณะอักษรศาสตร์ เรื่อง “๔๐ ปีคณะอักษรศาสตร์ ในทัศนะของศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.เจตนา นาควัชระ” บทสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.มนู วลัยะเพ็ชร เรื่อง “ก้าวปีที่ ๔๐ ของ คณะอักษรศาสตร์ กับ ศาสตราจารย์ ดร.มนู วลัยะเพ็ชร” อดีตคณบดีคณะอักษรศาสตร์ และบทสัมภาษณ์ คุณพันทิพา ศรีพันธ์ผล เลขานุการคณะอักษรศาสตร์ เรื่อง “วันนี้ของคณะอักษรศาสตร์” ในวาระครบรอบปีที่ ๔๐ ของคณะอักษรศาสตร์นี้ อีกด้วย

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณ อาจารย์ จันทิwa สุวเชษฐพงศ์ อดีตคณบดีคณะอักษรศาสตร์ ที่ได้ให้การสนับสนุนการจัดทำวารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรมาตั้งแต่ต้น ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ ที่ได้ให้การสนับสนุนการจัดทำวารสารอย่างเต็มที่ ในด้านการจัดการและการอนุมัติงบประมาณ

ประมาณ รวมทั้งให้คำปรึกษาจนวารสารฉบับพิเศษนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ทำย
ที่สุด กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านที่รอคอย ติดตามข่าวสารของวารสาร
อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อย่างใจจดใจจ่อ ซึ่งหากล่าช้าไปบ้างก็ขอภัยไว้
ณ โอกาสนี้ และหวังใจว่าท่านผู้อ่านจะคอยติดตามวารสารนี้ในลำดับต่อไป

ท้ายหน้าบทบรรณาธิการนี้ กองบรรณาธิการขอสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ผู้ทรงมี
คุณูปการแก่ประเทศชาติบ้านเมืองอย่างหาที่สุดมิได้ขอพระองค์ทรงเสด็จสู่สวรรคาลัย
พระองค์จะสถิตย์อยู่ในใจของพลกนิกรชาวไทยและชาวต่างชาติที่ได้อาศัยร่มพระบรม
โพธิสมภารตลอดไป

บรรณาธิการ